

رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان

محمد رضا تمنایی فر* *PhD*، زینب گندمی^۱ *BSc*

*گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران
^۱گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

چکیده

اهداف: شناخت عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی و مانع از افت تحصیلی می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. پاره‌ای از مطالعات بیانگر ارتباط مستقیم بین انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی هستند، ولی بعضی صاحب‌نظران رابطه مستقیم آنها را مورد تردید قرار داده‌اند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی-همبستگی روی ۳۰۴ دانشجوی دانشگاه کاشان که از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۷ در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند و به روش تصادفی ساده انتخاب شدند، انجام شد. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت هرمنس استفاده شد. از معدل دانشجویان به‌عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی، آزمون T مستقل و ضریب همبستگی پیرسون و نرم‌افزار SPSS 15 استفاده شد.

یافته‌ها: بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی، رابطه معنی‌داری وجود داشت ($p=0/001$). میانگین نمرات انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر و پسر با هم تفاوت آماری معنی‌دار داشت، به این صورت که انگیزش پیشرفت دختران بیشتر از پسران بود. رابطه بین انگیزش پیشرفت با سن نیز از نظر آماری معنی‌دار بود ($p=0/05$).

نتیجه‌گیری: بین انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی، رابطه وجود دارد. همچنین تفاوت بین دانشجویان دختر و پسر از نظر انگیزش و پیشرفت تحصیلی معنی‌دار است و انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دختران بیشتر از پسران است. سن نیز با انگیزه پیشرفت رابطه دارد.
کلیدواژه‌ها: انگیزه پیشرفت، پیشرفت تحصیلی، دانشجویان

Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students

Tamannaefar M. R.* *PhD*, Gandomi Z.¹ *BSc*

*Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Kashan, Kashan, Iran

¹Department of Educational Psychology, Faculty of Humanities, University of Kashan, Kashan, Iran

Abstract

Aims: Identifying factors that lead to academic achievement and impede academic failure is of special importance. Some studies suggest that there is a direct relationship between achievement motivation and academic achievement; however, some experts doubt their direct relationship. The objective of the present study was to investigate the relationship between achievement motivation and academic achievement.

Methods: This descriptive correlation study was performed on 304 students of Kashan University who were selected by simple random sampling during 2007-2008. Data was collected using the *Herman's* questionnaire of achievement motivation. The mean scores of students were used as an index for academic achievement. Data were analyzed by descriptive statistics, independent t-test and Pearson correlation coefficient using SPSS 15 software.

Results: There was significant relationship between achievement motivation and academic achievement ($p=0.001$). The mean scores of achievement motivation showed a significant difference between male and female students in a way that the achievement motivation of female students was found to be higher than male students. There was a significant correlation between achievement motivation and age ($p=0.05$).

Conclusion: There is a significant relationship between achievement motivation and academic achievement. In addition, the difference between male and female students is significant regarding their motivation and academic achievement and the achievement motivation and academic achievement of females is higher in female students. In addition, age has correlation with achievement motivation.

Keywords: Achievement Motivation, Academic Achievement, University Students

مقدمه

مساله موفقیت یا عدم موفقیت در امر تحصیل از مهم‌ترین دغدغه‌های هر نظام آموزشی است. موفقیت و پیشرفت تحصیلی در هر جامعه نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است. بنابراین نظام آموزشی را زمانی می‌توان کارآمد و موفق دانست که پیشرفت تحصیلی دانشجویان آن در دوره‌های مختلف دارای بیشترین و بالاترین رقم باشد.

از جمله مهم‌ترین نگرانی‌های استادان، مسئولان آموزش دانشگاه و خانواده‌های دانشجویان، پیشرفت تحصیلی و جلوگیری از افت تحصیلی دانشجویان است [۱]. نقطه مقابل پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی است که براساس مطالعات متعدد تاثیر بسزایی در سرنوشت فرد داشته و همچنین هزینه گزافی به خانواده و جامعه تحمیل می‌کند. در ایران، این امر از مهم‌ترین مشکلات کنونی نظام آموزشی است که هر ساله ده‌ها میلیارد ریال از بودجه کشور را هدر می‌دهد و نیروهای بالقوه و سرمایه‌های جامعه که همان نیروی انسانی است، بی‌ثمر می‌ماند [۲]. پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته‌شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می‌شود که به‌وسیله آزمون‌های فراگیری استاندارد شده یا آزمون‌های معلم‌ساخته اندازه‌گیری می‌شود [۳]. به‌طور کلی این اصطلاح به معنای مقدار یادگیری آموزشی فرد است، به طوری که بتوان آنها را در مقوله کلی عوامل مربوط به تفاوت‌های فردی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش مورد مطالعه قرار داد [۴].

از آنجایی که شرط مهم برای رشد و شکوفایی هر جامعه‌ای وجود افراد آگاه، کارآمد و خلاق است، لذا پرورش و تقویت انگیزه پیشرفت سبب ایجاد انرژی و جهت‌دهی مناسب رفتار، علایق و نیازهای افراد در راستای اهداف ارزشمند و معین می‌شود [۵]. انگیزش پیشرفت تحصیلی عبارت است از گرایشی همه‌جانبه به ارزیابی عملکرد خود با توجه به عالی‌ترین معیارهای تلاش برای موفقیت در عملکرد و بر خورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است [۶]. انگیزه پیشرفت یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های اکتسابی هر فرد است که برای نخستین بار توسط موری مطرح شد. انگیزه پیشرفت عبارت است از گرایش فرد برای گذر از سدها، تلاش برای دستیابی به گونه‌ای برتری و حفظ معیارهای سطح بالا. کسانی که انگیزه پیشرفت بالا دارند، می‌خواهند کامل شوند و کارکرد خود را بهبود بخشند. آنان وظیفه‌شناس‌اند و ترجیح می‌دهند کارهایی انجام دهند که چالش‌برانگیز باشد و به کاری دست زنند که ارزیابی پیشرفت‌شان به‌گونه‌ای (خواه در مقایسه با پیشرفت دیگران یا خواه بر پایه ملاک‌های دیگر)، شدنی باشد. این افراد از عزت نفس برخوردارند، مسئولیت فردی را ترجیح می‌دهند و دوست دارند که به‌گونه‌ای ملموس از نتایج کار خود آگاه شوند. نمره‌های درسی آنها خوب است، در فعالیت‌های دانشگاهی و اجتماعی شرکت می‌کنند، در انجام کارها، همکاری با کارشناسان و صاحب‌نظران را به همکاری با دوستان خود

ترجیح می‌دهند و در برابر فشارهای اجتماعی بیرونی مقاومت نشان می‌دهند. اگر کاری را در توان خود ببیند حاضرند تا اندازه‌ای دل به دریا بزنند و خطر کنند، ولی در کارهایی مانند شرط‌بندی در اسب‌دوانی که نتایج کار کاملاً تصادفی است، حاضر نیستند خود را به دست بخت و تصادف بسپارند [۷].

یافته‌های برخی پژوهش‌ها و مطالعات انجام‌شده، مبین نقش و اهمیت انگیزه پیشرفت در پیشرفت تحصیلی است. نتایج پژوهش شهینی ییلاق و بنایی مبارکی و همکاران در سال ۱۳۸۴ در مورد بررسی روابط بین موضوعی و درون موضوعی انگیزش تحصیلی (خودکارآمدی، ارزش تکلیف، هدف عملکردگرا، عملکردگریز و تبحری) در دانش‌آموزان دختر سال اول دبیرستان شهر اهواز، حاکی از این است که روابط مثبت و معنی‌داری بین این سازه‌ها و در دروس مختلف وجود دارد [۸]. حسن‌زاده در مطالعه خود به این نتیجه دست یافت که بین انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی و همچنین منبع کنترل درونی و پیشرفت تحصیلی، رابطه معنی‌داری وجود دارد [۹]. پژوهش‌های البرز، سیف، لطیفیان و همچنین آندرمین و ماهر در سال ۱۹۹۰، آمس در سال ۱۹۹۲ و لئوندری و همکاران در سال ۱۹۹۸ نشان‌دهنده رابطه بین انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی است [۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴]. نتایج مطالعه رییس‌سعید نیز نشان داد که بین خودپنداره تحصیلی، انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی، رابطه مستقیم وجود دارد [۱۵]. آگوروگلو و والبرگ، ضریب همبستگی مثبت ۰/۳۴ را برای ارتباط بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کلاس اول تا دوازدهم اعلام کردند [۱۳] و بلوم رابطه بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی را ۰/۵۰ گزارش کرده است [۱۶].

وینستون و همکاران در سال ۱۹۹۷ به این نتیجه رسیدند که دانش‌آموزان سفیدپوست در مقایسه با سیاه‌پوستان از توانایی تحصیلی، مفهوم خود، پیشرفت تحصیلی و عزت نفس بالاتری برخوردار نیستند [۱۷]. ماریون وینتربوتوکس در سال ۱۹۹۰ به این نتیجه رسید که مادران پسرهای پیشرفت‌گرا در مقایسه با مادران پسرهایی که انگیزه پیشرفت در آنها ضعیف بوده، انتظار بیشتری از فرزندان خود در کسب استقلال و مهارت‌ها دارند [۱۸]. گانگد و استیر در سال ۲۰۰۱ نشان دادند که انگیزه دانش‌آموزان، متغیر مهمی برای پیشرفت تحصیلی آنان نیست، بلکه تنها متغیر مهم برای پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، توانایی‌های شناختی آنان است [۱۹]. مطالعه گینزبرگ و برونستین نیز نشان داد که پایین بودن کنترل والدین و ارایه پاداش‌های بیرونی با کاهش انگیزش پیشرفت همراه است. اما تشویق والدین برای گرفتن نمره‌های خوب درسی، حمایت از فرزندان و پرورش احساس استقلال، با انگیزه پیشرفت و پیشرفت درسی رابطه معنی‌دار و مثبتی داشته است [۲۰].

در پژوهش تمنایی‌فرد و نیازی، بین دانشجویان دختر و پسر از نظر هوش، عزت نفس و معدل دیپلم، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. شاید تفاوت این دو گروه در عملکرد تحصیلی وابسته به میزان بالای انگیزه

استنباطی (ضریب همبستگی و آزمون T مستقل) انجام شد.

نتایج

از ۳۰۴ دانشجوی مورد مطالعه، ۱۹۳ نفر دختر و ۱۱۱ نفر پسر بودند. میانگین نمرات انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر و پسر با هم تفاوت آماری معنی‌دار داشت، به این صورت که انگیزش پیشرفت دختران بیشتر از پسران بود. بین میانگین نمرات پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر و پسر نیز تفاوت آماری معنی‌دار مشاهده شد (جدول ۱).

جدول ۱) مقایسه نمرات (میانگین $\pm$ انحراف معیار) متغیرهای انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی به تفکیک جنسیت

متغیرها ↓	دانشجویان دانشجویان درجه سطح		میانگین نمرات ←
	پسر	دختر	
انگیزه پیشرفت	۳۰۲	۱۵/۶۴±۱/۶۹	۸۴/۸۴±۷/۵۰
پیشرفت تحصیلی	۳۰۲	۱۵/۲۰±۱/۵۶	۱۵/۸۹±۱/۷۱

همچنین بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی، رابطه معنی‌داری وجود داشت ($r=0/19$; $p=0/001$). رابطه بین انگیزش پیشرفت با سن نیز از نظر آماری معنی‌دار بود ($r=-0/11$; $p=0/05$).

بحث

نتایج این پژوهش نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی و انگیزش پیشرفت رابطه معنی‌داری وجود دارد. این یافته با تحقیقات لطیفیان، البرزی، ربیسی سعید، والبرگ، آندرمین و ماهر و آمس، هماهنگ است [۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۵]. نتایج مطالعات آنان نشان می‌دهد که دانش‌آموزان برخوردار از انگیزه پیشرفت بالا، بیش از دانش‌آموزان دارای انگیزه پیشرفت پایین، در انجام تکالیف درسی از خود پشتکار و جدیت نشان می‌دهند و در آزمون‌ها کارکرد بهتری دارند. همچنین مطالعات دیگری نیز این رابطه را تایید کرده‌اند، ولی همبستگی عوامل دیگری را نیز در مورد این دو متغیر بررسی نموده‌اند، از جمله سبحانی‌نژاد و عابدی [۲۷] بین راه‌بردهای یادگیری خودتنظیم و انگیزش و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری را به‌دست آوردند. البته نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های خدایانه‌ای، حیدری و همکاران [۲۸]، طالب‌پور، نوری و همکاران [۲۹] و ادهمی، جواری و همکاران [۳۰] هماهنگ نیست. زیرا آنها بین انگیزه پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری مشاهده نکردند که شاید علت این عدم هماهنگی، گروه نمونه، ابزار و عوامل کنترل‌نشده دیگر باشد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین انگیزش پیشرفت و سن رابطه

و علاقه دانشجویان دختر به تحصیلات باشد [۲۱]. کیوان‌زاده و همکاران در بررسی رابطه فعالیت تحصیلی، انگیزه پیشرفت، هوش هیجانی و متغیرهای بافتی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، نشان دادند که از میان ۱۶ متغیر پیش‌بین، فقط ۶ متغیر جنسیت، درستی انجام تکالیف، انگیزه پیشرفت، تحصیلات مادر، سن و درگیری والدین در امر تحصیل، ضرایب معنی‌داری برای پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند و همچنین انگیزش پیشرفت را رشد می‌دهند [۲۲]، جگدی نیز نشان داد که جنسیت و انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، رابطه معنی‌داری دارند [۲۴]. همچنین یافته‌های حسینی‌نسب و وجدان‌پرست حاکی از این است که تفاوت بین پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر و پسر در مراکز تربیت معلم، معنی‌دار است [۱۶]. در پژوهش رضویان‌شاد در مورد بررسی رابطه هوش هیجانی با سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نیز نشان داده شد که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر بیشتر از دانش‌آموزان پسر است [۲۵]. ساعی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته کشاورزی را مطالعه کرده و بیان نمود که دختران در مقایسه با پسران، دانشجویان غیرخوابگاهی در مقابل دانشجویان خوابگاهی و طبقات مرفه در برابر سایر طبقات، پیشرفت تحصیلی بیشتری نشان می‌دهند [۲۶].

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان و مقایسه دانشجویان دختر و پسر از نظر متغیرهای مورد مطالعه بود.

روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه کاشان (۴۵۰۰ نفر) بود که در سال تحصیلی ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۷ در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. از بین این افراد، تعداد ۳۰۴ دانشجوی دختر و پسر به‌عنوان گروه نمونه به‌روش تصادفی ساده انتخاب شدند. حجم نمونه نیز براساس جدول مورگان و کرجسی تعیین شد. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت هرمنس و برای اندازه‌گیری پیشرفت تحصیلی، از شاخص معدل استفاده شد. پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت هرمنس دارای ۲۹ پرسش چهارگزینه‌ای است. هرمنس برای برآورد روایی آزمون، روش اعتبار محتوی را به‌کار گرفت که بنیان آن بر پژوهش‌های پیشین درباره انگیزه پیشرفت بود. او همچنین ضریب همبستگی دو پرسش را با رفتارهای پیشرفت‌گرا برآورد کرد که نشان‌دهنده روایی بالای آزمون بود ($r=0/88$). برای برآورد پایایی نیز دو روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی پس از گذشت ۳ هفته به‌کار گرفته شد که پایایی به‌ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۸۵ به‌دست آمد [۱۵].

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 15 و شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و

می‌رسد که در بررسی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی، نمی‌توان تنها بر انگیزه پیشرفت، جنسیت و سن تاکید نمود. بلکه احتمالاً تعامل آنها با متغیرهای دیگری همچون عوامل جمعیت‌شناختی (رتبه تولد، حجم خانواده، پایگاه اقتصادی-اجتماعی، تحصیلات والدین و شغل والدین) می‌تواند توان پیش‌بینی‌کنندگی را افزایش دهد [۳۲، ۳۳]. چنانچه برای آموزش و انگیزه پیشرفت در جمعیت دانشجویان سرمایه‌گذاری شود، در پیشرفت تحصیلی آنها موثر واقع خواهد شد. امروزه بسیاری از محققان معتقدند که اگر فرد از لحاظ هیجانی توانمند باشد بهتر می‌تواند با چالش‌های زندگی مواجه شود. بنابراین افرادی که دارای مهارت‌های هیجانی هستند از حمایت اجتماعی، احساس رضایت‌مندی، سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی برخوردارند [۲۸]. این که چه عواملی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان تاثیر می‌گذارد، همواره از حیطه‌های مورد علاقه متخصصان تعلیم و تربیت و روان‌شناسان تربیتی بوده است. مطمئناً مجموعه‌ای از عوامل فردی، محیطی یا عوامل شناختی و غیرشناختی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان تاثیر می‌گذارد. البته در هیچ پژوهشی امکان جمع‌آوری و تحلیل همه این متغیرها در کنار هم وجود ندارد. متغیر پیشرفت تحصیلی چندبعدی است و از عوامل متعدد و بی‌شماری تاثیر می‌پذیرد. گسترش پژوهش‌ها و یافته‌های حاصل از آنها در سطح آموزش عالی، هرگونه تفکر مبتنی بر ساده‌انگاری برای پیشرفت تحصیلی را نفی می‌کند.

نتیجه‌گیری

بین انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد. همچنین تفاوت بین دانشجویان دختر و پسر از نظر انگیزش و پیشرفت تحصیلی معنی‌دار است و انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دختران بیشتر از پسران است. سن نیز با انگیزه پیشرفت رابطه دارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از استاد محترم جناب آقای دکتر محمدرضا تمنایی فر که افتخار برخورداری از راهنمایی‌هایشان را در این پژوهش داشته‌ام، تشکر و قدردانی می‌نمایم. لازم به ذکر است که این مقاله از پایان‌نامه کارشناسی تدوین شده است.

منابع

- 1- Logan A. Defeatism academic, cognition and amends. Rezaei SH, translator. Mashhad: Astan-e-Ghods Razavi Publication; 1997. [Persian]
- 2- Golshan MR. Society education. Tehran: Shifteh Publication; 1995. [Persian]
- 3- Navidi A. Survey main common and private variables prior academic work, self-esteem academic and intelligence at prospect student development academic. Q Educ. 2004;76:97-129. [Persian]
- 4- Soliman Nejhad A, Saharan M. A correlation control stop and self-regulatory with advance academic. J Psychol Educ Sci Univ Teh. 2002;31(2):175-98.
- 5- Samadi M. Influence procedures education and self-

معنی‌داری وجود دارد. این یافته با تحقیق سرمد و امین‌زاده در سال ۱۳۸۳ و نیز تحقیقات مائو در سال ۱۹۹۷ و مارچانت و همکاران در سال ۲۰۰۱ هماهنگ است [۳۱]. این تحقیقات نشان می‌دهند دانش‌آموزانی که جوان‌تر و در سن آموزشی بوده‌اند، پیشرفت تحصیلی بیشتری داشته‌اند. لیکن جنسیت در مقام متغیر تعدیل‌کننده نقش دارد، زیرا دختران از پیشرفت تحصیلی بالاتری نسبت به گروه‌های دیگر برخوردارند. سن افراد می‌تواند در انگیزه و در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر بگذارد، یعنی تجربیاتی که فراگیر در موفقیت و شکست در تحصیل به‌دست می‌آورد به وی کمک می‌کند که انگیزش پیشرفت خود را رشد دهد.

براساس نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش، بین دانشجویان دختر و پسر در میزان انگیزش تفاوت وجود دارد، به این صورت که انگیزه پیشرفت دختران بیشتر از پسران است. این یافته با نتایج تحقیق هافمن هماهنگ است. در پژوهش هافمن در سال ۱۹۷۲ بیان شده است: آنچه بیشتر از هر چیز، رفتار و انگیزه‌های پیشرفت در زنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد، نیاز شدید برای پیوستگی است. دختران کمتر تشویق به استقلال و بیشتر حمایت می‌شوند و کمتر تحت فشار قرار می‌گیرند تا هویتی جدا از مادر خود داشته باشند [۲۲]. به‌طور کلی پژوهش‌هایی که در زمینه رابطه انگیزه پیشرفت و جنسیت انجام شده‌اند به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ پژوهش‌هایی که به پیش از دهه ۸۰ باز می‌گردند و پژوهش‌هایی که پس از دهه ۸۰ انجام شده‌اند. پژوهش‌هایی که مربوط به پس از دهه ۸۰ هستند، رابطه انگیزه پیشرفت با جنسیت را منتفی می‌دانند. شاید دلیل معنی‌دار بودن این رابطه در پژوهش‌های پیش از دهه ۸۰ ناشی از کاستی‌های موجود در ابزارهای پژوهش باشد. در پژوهش *داری* تفاوت دو جنس، تحت تاثیر عوامل فرهنگی بیان شده است [۲۰]. پژوهش‌های *رشییدی‌نژاد* و *مرتضوی، هومن* و *عسگری* که نشان می‌دهند دختران انگیزه پیشرفت بیشتری نسبت به پسران دارند [۲۹]، با یافته این پژوهش هماهنگ است. ولی در پژوهش *بیابان‌گرد*، میان انگیزه پیشرفت دختران و پسران تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است [۱۸] که با نتایج این پژوهش همخوانی ندارد.

همچنین بین میانگین نمرات پیشرفت تحصیلی دختران و پسران نیز تفاوت معنی‌دار وجود دارد. بنابراین می‌توان چنین بیان کرد که پیشرفت دختران بیشتر از پسران است. این یافته با نتایج تحقیقات *حسینی‌نسب* و *وجدان‌پرست* [۱۶]، *رضویان‌شاد* [۲۵]، *غلامعلی‌لواسانی* و *کیوان‌زاده* و همکاران [۲۳، ۲۲] و *ساعی* [۲۶] هماهنگ است. این تفاوت شاید به این دلیل باشد که دختران با اهداف بالایی که برای خود دارند در انجام تکالیف پشتکار دارند و با یک شکست ناامید نمی‌شوند و همچنین در پیشرفت درسی خود حساس‌تر هستند. البته در این میان، عوامل دیگری نیز دخیل هستند که باید در نظر گرفته شوند.

بنابراین با توجه به تحقیقات و یافته‌های به‌دست‌آمده، چنین به‌نظر

- 21- Tammanai Fard M, Neazi M, Amine M. The survey comparison ingredient effect on deuce academic collegian with comparison provided and preferential collegian. Tehran; Seminar of Students Mental Health, 2006. [Persian]
- 22- Keyvanzade M, Keyvanzade G, Lavasani M. Educational activities, achievement motivation, emotional intelligence. *J Educ Psychol Sci.* 2008;37(1):99-123. [Persian]
- 23- Gholamali Lavasani M, Darani K. Feature's personal and family relationships with the academic achievement of psychology and educational sciences of Tehran university. *J Psychol Educ Sci.* 2005;34(2):20-1. [Persian]
- 24- Jegede JO, Jegede RT, Ugodlunwa CA. Effects of achievement motivations and study habits on Nigerian secondary school student's academic performance. *J Psychol.* 1997;13(5):523-9.
- 25- Razavianshad M. Emotional intelligence with social adjustment and academic achievement in third grade tips Tabriz school year 2005-2006 [dissertation]. Tabriz: Faculty of Psychology and Educational Sciences; 2006. [Persian]
- 26- Saei R. Industrious, compassionate: Studying the factors affecting academic achievement and agricultural colleges offer appropriate educational approach [dissertation]. Shiraz: University of Shiraz; 1999. [Persian]
- 27- Siobhan Nejad M, Abedi A. Survey correlation between study of the relationship between his learning strategies-impulse and progress of the student of high school in Isfahan with educational performance of their lessons in mathematics [dissertation]. Tabriz: Faculty of Psychology and Educational Sciences, 2000. [Persian]
- 28- Khodapanahi MK, Baezat F, Heidari M, Shahidi Sh. The survey figure cognitive guidelines and motive at academic achievement and decline problem collegian psychology. *Psychol J.* 1999;4(4):124-8. [Persian]
- 29- Talebpoor A, Nori A, Molavi H. The effect cognitive instruction on stay seat, achievement motive and student academic achievement Shahed. *Psychology J.* 2003;6(1):21-9. [Persian]
- 30- Adhami A, Javari Y, Haggadist A. Relation, instruction possibility and human force sections science with collegian achievement academic Kerman. *Ghazi Univ Med Sci J.* 2003;22:53-9. [Persian]
- 31- Irproje [homepage on the Internet]. Tehran: c2010. Available from: <http://www.irproje.com/printable.php?productID>
- 32- Black S, Devereux PJ, Salvanes KG. The more the merrier? The effect of family composition on chider's education. *Q J Econ.* 2005;120(2):669-700.
- 33- Conely D, Glauber R. Parental educational investment and children's academic risk: Estimates of the impact of sib ship size and birth order from exogenous variation in fertility. Bureau: National Bureau of Economic Research; 2005.
- regulatory on advance academic. *Cogn Sci J.* 2008;9(1):40-8. [Persian]
- 6- Westland E, Arche T. Exploring cross-cultural difference in self concept. *Cross Cult Res.* 2001;35(3):280-302.
- 7- Biabangard S. Correlation among self-concept, motive and student advance academic. *Psychol Cogn Sci.* 2006;5:130-43. [Persian]
- 8- Shahni Yeelagh M, Banai Mobaraki Z, Shokrkon H. Examine the relationship between the subject matter and academic motivation in first-year students. *J Educ Psychol Shansi Martyr Charmin Univ.* 2006;12(3):47-76.
- 9- Porshafei HS. Survey correlation self-esteem with student advance academic in Qazvin [dissertation]. Tehran: Tarbiyat Moallem University; 1990 [Persian]
- 10- Alabors Sh. Survey correlation motive beliefs, ventilation guideline and some of ingredient with republican academic achievement of human science collegian at lesson statistic. *Shiraz Univ Med Sci J.* 2003;19(1):121-8. [Persian]
- 11- Latifian M. Situations decrease, motive, guidelines self-order and academic achievement. *Shiraz Univ Med Sci J.* 2004;20(1):140-6.
- 12- Edmondson JH, White JA. Authorial and counseling program: Helping student at risk of dropping out of school. *Sch Couns.* 1998;1(4):43-7.
- 13- Seife A. The psychology culture. Tehran: Psychology Ventilation and Instruction Publication; 2008. [Persian]
- 14- Leondari A, Syngollitov E, Kiosseoglu G. An academic achievement, motivation and future selves. *J Educ Stud.* 1998;24(2):153-63.
- 15- Reis Said RH. The survey correlation self-esteem academic, advance motive and student advance academic column 5 primary city port lunges at year 2006-2007 [dissertation]. Tehran: Allame Tabatabaei University; 2008. [Persian]
- 16- Hosseini Tabatabaei F. The causes of academic achievement of girls compared with boys in the provinces of Khorasan. *Knowl Res Educ Sci.* 2008;147:119. [Persian]
- 17- Biabangard S. Procedures increase self-esteem on children and younger. Tehran: Council of Sonnat-Moallem Publication; 1997. [Persian]
- 18- Winston C, Eccles JS, Senior AM, Vida M. The utility of expectancy value and disidentification modls for understanding ethnic group differences in academic performance and self-esteem. *J zeitschrift Fuer Paedago Gische Psychol.* 1997;11(3-4):177-86.
- 19- Gange F, St Pere F. When IQ is controlled, does motivation still predict achievement. *Intelligence.* 2001;(3):71-100.
- 20- Darayi J. Correlation burley family, social base and place control with achievement motive at student year 3 medium at year academic 1998-1999. *Q Educ.* 2006;3(17):44-9.